

แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

Development of a teacher development approach to creative Problem Solving for Schools under Mahasarakham Municipality

เฉลิมพร จีวกลาง¹, อำนาจ ชนะวงศ์²

Chaleampon Ngiewklang¹, Amnaj Chanawong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 134 คน ประกอบด้วยครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 7 โรงเรียน แบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกลุ่มปฐมวัย 1 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ คือ 1) การค้นหาปัญหา 2) การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา 3) การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา 4) ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด 5) การค้นหาการยอมรับ 6) ดำเนินการแก้ไขปัญหาคือ 7) ประเมินผลการแก้ไขปัญหาคือ

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 1) สภาพปัจจุบันการปฏิบัติการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹ M.Ed. student in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² College of Asian Scholar

ปานกลาง สภาพการปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 2) การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายใน และศึกษาดูงาน

3. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามและสภาพที่พึงประสงค์ต่อแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม แยกตามองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1.การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา (PNI modified = 0.634) 2.การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา (PNI modified = 0.629) 3.การค้นหาคำปรึกษา (PNI modified = 0.616) 4.การค้นหาคำปรึกษา (PNI modified = 0.615) 5.ดำเนินการแก้ไขปัญหา (PNI modified = 0.602) 6.ประเมินผลการแก้ไขปัญหา (PNI modified = 0.594) 7.ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคำที่ดีที่สุด (PNI modified = 0.579) 2) ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามมีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด และระดับของความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ครู เทศบาล

Abstract

This research aimed 1) to study the components and indicators of creative problem solving of teachers in Mahasarakham municipal schools, 2) to study the current condition, desirable condition and how to enhance teachers in creative problem solving for schools under Mahasarakham municipality, and 3) to develop teacher development program for creative problem solving for schools under Mahasarakham municipality.

The results were as follows:

1. The components and indicators of creative problem solving were divided into 7 components and 15 indicators, including 1) problem finding ; consisting of 3 indicators: (1) emphasizing the problems (2) surveying data (3) identifying problems and causes, 2) idea finding ; consisting of 2 indicators: (1) brainstorming (2) problem solving, 3) solution finding ; consisting of 2 indicators: (1) setting criteria for alternative solution evaluating

(2) alternative evaluation and improving approaches for problem solving, 4) making decision for the best solution ; consisting of 2 indicators: (1) choosing solution (2) expecting effects, 5) acceptance finding ; consisting of 2 indicators: (1) data searching and difficulties (2) problem solving plan, 6) implementation ; consisting of 2 indicators: (1) implementation (2) facing problems, 7) evaluate the problem ; consisting of indicators: (2) defining indicator for the evaluation (2) following up.

2. To study the current situation, desirable condition, and how to enhance teachers in creative problem solving for schools under Mahasarakham municipality.

2.1 The current implementation of creative problem solving of teachers in educational institutes under Mahasarakham municipality ; the overall level was moderate while the desirable implementation creative problem solving of teachers was very high.

2.2 The analysis of teacher development methods in creative problem solving which was sorted by descending order included training, seminar, workshop, internal supervision, and study visit.

3. The analysis results of enhancing teachers in creative problem solving for schools under Mahasarakham municipality were:

3.1 The needs for teacher development in creative problem solving for schools under Mahasarakham municipality, sorted by descending order were 1) finding alternative solutions (PNI modified = 0.634), 2) finding solutions (PNI modified = 0.629), 3) searching for problems (PNI modified = 0.616), 4) finding and accepting problems (PNI modified = 0.615), 5) solving problem (PNI modified = 0.602), 6) evaluating of problem solving (PNI modified = 0.594), and 7) making decision for choosing the best solution (PNI modified = 0.579).

3.2 The level of appropriateness of teacher development program in creative problem solving for educational institutes under Mahasarakham Municipality was at the highest level and the level of risks of teacher development program in creative problem solving for educational institutions in Mahasarakham Municipality was at the highest level.

Keywords: Creative solutions, teacher, municipality

บทนำ

ชีวิตประจำวันทุกคนต้องพบกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาด้านการเรียน การงาน การเงิน ปัญหาที่เกิดจากตัวเอง จากผู้อื่น จากสภาพแวดล้อม จากสิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เมื่อพบกับปัญหา แต่ละคนมีวิธีที่จะจัดการหรือแก้ปัญหาเหล่านั้นแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละวิธีการอาจให้ผลลัพธ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคคลผู้นั้น อย่างไรก็ตาม หากเรานำวิธีการ

แก้ปัญหาต่างวิธีนั้นมาวิเคราะห์ให้ดี จะพบว่าสามารถสรุปวิธีการเหล่านั้นเป็นทฤษฎีซึ่งมีรูปแบบที่แน่นอนได้ และบางครั้งต้องอาศัยการเรียนรู้ในระดับสูงเพื่อแก้ปัญหาบางอย่างให้สมบูรณ์แบบการคิดแก้ปัญหา เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการคิดทั้งหมด การคิดแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งจะต้องใช้การคิดเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (สุวิทย์ มูลคำ, 2547: 15)

ปัจจุบันนักเรียนเป็นจำนวนมากขาดความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อชีวิตของพวกเขาทางด้านจิตใจและสังคม การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในแก้ปัญหา มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนเพื่อที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาและการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการใหม่ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเหมาะสมสำหรับสถานการณ์ของแต่ละปัญหา

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อก้าวทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเตรียมความพร้อมคนให้มีศักยภาพสามารถอยู่ในสังคมอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุขจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา การศึกษาเพื่อการสร้างความพร้อมของคนให้มีชีวิตที่ประสบ

ผลสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยความสามารถที่สำคัญ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเชื่อมั่นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จที่ดีกว่าการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากเอกสารและ

ตำราของนักวิชาการ ประกอบด้วย กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Torrance, 1988: 153-156) กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (ไพฑูริย์ กานต์ธัญลักษณ์, 2557: 56-58) กลยุทธ์แก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ “Strategies fo Creative Problem Solving” ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์ (2549: 5-8) สรุปความหมายของการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีลำดับขั้นตอนซึ่งเกิดจากตัวปัญหาและการหาทางออกโดยใช้ความรู้ประสบการณ์และการตัดสินใจของผู้แก้ปัญหาย่างเหมาะสม การวางแผนหรือยุทธวิธีที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการเป็นความสามารถในการนำความรู้ทักษะ และการดำเนินการทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการหาคำตอบเมื่อกำหนดสถานการณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. การค้นหาปัญหา (Problem finding) 2. การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา (Idea finding) 3. การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา (Solution finding) 4. ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด 5. การค้นหาคำยอมรับ (Acceptance Finding) 6. ดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation) 7. ประเมินผลการแก้ไขปัญหา (Evaluate the problem)

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์นั้น บุคคลที่เป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้ต้องมี ความรู้และการปฏิบัติในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีเสียก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูผู้สอนก่อนที่จะลงสู่นักเรียน ซึ่งในการจัดการศึกษา ครูถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญ มีความใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นตัวกลางในการขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดในการ

ปฏิบัติหน้าที่ของครู การพัฒนาที่เกิดจากการแก้ปัญหา เมื่อเกิดปัญหาก็ต้องมีการแก้ไขปัญหา การแก้ปัญหาที่มีผลเป็นบวก ถือว่าเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดการพัฒนา จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นทักษะที่สำคัญในการแก้ปัญหาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคือทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูซึ่งต้องรับผิดชอบโดยตรงในเรื่องของการอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขนั้น ทักษะชีวิตที่สำคัญในการเอาตัวรอดได้ในสังคมยุคปัจจุบันที่ครูจะต้องถ่ายทอดคือทักษะการแก้ปัญหา และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพื่อการใช้ชีวิตเอาตัวรอดในสภาวะที่เกิดปัญหา หลักการคิดและแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ที่ทำให้ผลของการแก้ปัญหานั้นเป็นไปในทางบวก ทางที่สร้างสรรค์ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและผู้อื่น สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีทั้งหมด 7 โรง ตั้งอยู่ในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีบริบทที่แตกต่างกันทั้งที่ตั้ง ระดับของการจัดการศึกษา ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง แต่มีภารกิจที่ต้องทำเหมือนกันคือ ภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล แนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการคิดแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาของครู เป็นส่วนช่วยทำให้เกิดการพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามได้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบันแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ มีหลากหลายแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ที่มีความเหมาะสมสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสถานศึกษาในลำดับต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรครูคนหนึ่งในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีความสนใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ซึ่งต้องการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม สามารถนำไปใช้สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม และสามารถปรับใช้กับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายกันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

คำถามการวิจัย

1. การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็นอย่างไร

3. แนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1: การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการสืบค้นจากตำรา บทความวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต 2) การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 3) ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน 4) ได้ข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 5) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 6) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้

ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน 7) จัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสอดคล้ององค์ประกอบและตัวชี้วัดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

ระยะที่ 2: ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

ขั้นตอนดำเนินการ 1) นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองมหาสารคาม ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 134 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด 3) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

ขั้นตอนดำเนินงาน 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในระยะที่ 2 มาหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNImodified) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็น มาสร้าง

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดีเยี่ยม 2 แห่ง 3) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดีเยี่ยมแล้วนำผลมาประกอบการออกแบบแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 4) ออกแบบแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม 5) ประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 6) ปรับแก้แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติดีเยี่ยม การพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 2 แห่ง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ มี 7 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด คือ 1) การค้นหาปัญหา (Problem finding) ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การเห็นความสำคัญของปัญหา (2) การสำรวจข้อมูล (3) การระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา (Idea finding) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ระดมความคิดการแก้ปัญหา (2) การจัดกลุ่มความคิดวิธีการแก้ปัญหา 3) การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา (Solution finding) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) กำหนดเกณฑ์ในการประเมินทางเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (2) การประเมินทางเลือกและปรับแนวคิดทางเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา 4) ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือที่ดีที่สุด ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การเลือกวิธีการแก้ปัญหา (2) การคาดการณ์

ผลกระทบ 5) การค้นหาการยอมรับ (Acceptance finding) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การค้นหาข้อมูล สิ่งที่เกี่ยวข้อง และอุปสรรค (2) การจัดทำแผนการแก้ปัญหา 6) ดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การลงมือปฏิบัติ (2) การเผชิญปัญหา 7) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา (Evaluate the problem) ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) กำหนดดัชนีการประเมินผล (2) การติดตามประเมินผล

2. สภาพปัจจุบันการปฏิบัติ การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด มาเป็นลำดับที่ 1 อยู่ระดับปานกลาง และด้านการค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหาเป็นลำดับสุดท้าย อยู่ระดับปานกลาง สภาพการปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่อการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าการค้นหาปัญหามีความพึงประสงค์ต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ระดับสูงมาก เป็นอันดับ 1 และด้านการค้นหาการยอมรับ เป็นลำดับสุดท้าย มีความพึงประสงค์ต่อการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ระดับสูงมาก

3. การวิเคราะห์วิธีการพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการการนิเทศภายใน ศึกษาดูงาน และจากการศึกษาโรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติดีเยี่ยมสรุปได้วิธีการพัฒนาครูโดยการใช้นวัตกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู (PLC)

4. การวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม และสภาพที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม แยกตามองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1. การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา 2. การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา 3. การค้นหาปัญหา 4. การค้นหาการยอมรับ 5. ดำเนินการแก้ไขปัญหา 6. ประเมินผลการแก้ไขปัญหา 7. ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด

5. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและตัวชี้วัดการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบดังนี้ 1) การค้นหาปัญหา 2) การค้นหาแนวคิดในการแก้ปัญหา 3) การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา 4) ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด 5) การค้นหาการยอมรับ 6) ดำเนินการแก้ไขปัญหา 7) ประเมินผลการแก้ไขปัญหา มีความสอดคล้องกับกระบวนการ การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ (Torance, 1962: 153-156) ซึ่งนำเสนอกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ออกเป็นขั้นตอนดังนี้ 1. การหาข้อมูลเพื่อทำปัญหา

ให้กระจ่าง 2. การรู้ปัญหา 3. การสืบหาแนวคิดในการแก้ปัญหา 4. การค้นพบวิธีแก้ปัญหา 5. การยอมรับวิธีแก้ปัญหา แล้วจึงนำไปสู่การค้นพบที่จะทำให้เกิดแนวคิดใหม่หรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า new challenge ตรงกับ ออสบอร์น และ พาร์น (Osborn and Parnes, 1963: 23) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์จะมีวิธีการค้นหาคำตอบที่แตกต่างกันออกไป มีความสลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ และเหมาะสมที่สุดในสภาพแวดล้อม

ขณะนั้น แบ่งเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การค้นหาความจริง เป็นขั้นรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วย ใคร อะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน ทำไม และอย่างไร ชั้นที่ 2 การค้นหาปัญหา เป็นขั้นพิจารณาเปรียบเทียบมูลเหตุที่สำคัญที่สุด เป็นประเด็นสำหรับค้นหาวิธีแก้ไขต่อไป ชั้นที่ 3 การค้นหาความคิด เป็นขั้นการระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาตามประเด็นที่ตั้งไว้ให้ได้มากที่สุด อย่างอิสระ โดยไม่มีการประเมินความเหมาะสมในขั้นนี้ ชั้นที่ 4 การค้นหาคำตอบ เป็นขั้นพิจารณาคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดจากวิธีการที่หามาได้ในชั้นที่ 3 โดยใช้ความประหยัด ความรวดเร็ว เป็นเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และชั้นที่ 5 การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ เป็นขั้นพิสูจน์ให้เห็นว่าวิธีที่เลือกไว้แล้วนั้น นำไปใช้ได้จริงโดยแสดงรายละเอียดขั้นตอนการแก้ปัญหา และผลที่เกิดขึ้น และมีความสอดคล้องกับ เดวิส (Davis, 1983: 61) กล่าวถึง กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ว่าเริ่มต้นด้วยการมีปัญหาที่เรียกว่า ความยุ่งเหยิง (Mess) แบ่งออกเป็นชั้น ๆ ดังนี้ ชั้นที่ 1 การค้นหาความจริง ในขณะที่เกิดปัญหาทำให้เกิดความวิตกกังวล ก็ต้องพยายามหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อทำให้ทราบว่าปัญหานั้นคืออะไร ชั้นที่ 2 การค้นหาปัญหาจาก

ชั้นที่ 1 เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาแล้วในขั้นนี้จะพิจารณาเปรียบเทียบมูลเหตุทั้งหลาย เลือกมูลเหตุที่สำคัญเป็นประเด็นสำหรับค้นหาวิธีแก้ไขต่อไป ชั้นที่ 3 การค้นหาความคิดเมื่อได้ประเด็นปัญหาจากชั้นที่ 2 แล้ว ในขั้นนี้เป็นการระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาได้มากที่สุด โดยไม่มีการประเมินความเหมาะสมในขั้นนี้ ชั้นที่ 4 การค้นหาคำตอบเป็นขั้นตอนของการพิจารณาคัดเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่หาได้ในชั้นที่ 3 โดยเริ่มแรกจะต้องหาหลักเกณฑ์ในการเลือก เช่น ความประหยัด ความรวดเร็ว เป็นต้น เมื่อได้หลักเกณฑ์แล้วก็นำไปพิจารณาคัดเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ชั้นที่ 5 การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด จากชั้นที่ 4 มาพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งการเผยแพร่ความคิดนั้นให้ผู้อื่นลองปฏิบัติ เพื่อเป็นที่ยอมรับ

2. จากข้อค้นพบสภาพการปฏิบัติปัจจุบันในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ของครูในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามที่เป็นอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และข้อค้นพบรายด้านพบว่า 1. ด้านการค้นหามีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 2. ด้านการค้นหาคำตอบในการแก้ปัญหา มีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 3. ด้านการค้นหาลู่ทางเลือกในการแก้ปัญหา มีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 4. ด้านการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่ดีที่สุดมีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 5. ด้านการค้นหาคำตอบ มีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก 6. ด้านการดำเนินการแก้ไข้ปัญหา มีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และ 7. ด้านการประเมินผลการแก้ไข้ปัญหา มีสภาพการปฏิบัติปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปฏิบัติที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับกลยุทธ์แก้ไข้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ยุทธศักดิ์ คนาสวัสดิ์ (2549: 5-8) ขั้นตอนของการแก้ไข้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วยหกขั้นตอน ได้แก่ 1) การหาวัตถุประสงค์ของการค้นพบเป้าหมายหรือแสดงให้เห็นสถานการณ์ความท้าทายและความรู้สึกสถานการณ์ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข้ 2) การค้นหาความเป็นจริงการหาข้อมูลหรือความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น 3) ปัญหาการหาที่บ่งบอกถึงความเป็นไปได้ทุกที่การตั้งคำถามถึงความสำคัญของปัญหาและมุ่งเน้นไปที่ปัญหาที่สำคัญที่สุด 4) การค้นพบของปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดวิธีการแก้ไข้ปัญหาที่มีคุณสมบัติทางเลือกที่แตกต่างจากแนวคิดคิดแบบดั้งเดิม 5) การหาโซลูชั่น การประเมินความเป็นไปได้ทั้งหมดของการแก้ไข้ปัญหาวิธีการ เพื่อเลือกวิธีที่ดีที่สุดและเหมาะสมสำหรับการแก้ไข้ปัญหานั้น และ 6) การยอมรับการค้นหารวมของปัญหาที่เลือกวิธีการแก้ไข้ปัญหาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการขั้นตอนของการแก้ไข้ปัญหา ซึ่งตรงกับ Stanish (1996: 3) ได้เสนอว่า ในการฝึกการคิดแก้ไข้ปัญหาจะมีทักษะและมีการฝึกเป็นขั้นตอนการฝึกทักษะการแก้ไข้ปัญหามีกระบวนการฝึกฝน 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตระหนักรู้ปัญหา 2. ขั้นค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือขั้นรวบรวมข้อมูล

3. ขั้นกำหนดปัญหา 4. ขั้นหาแนวทางในการแก้ไข้ปัญหา 5. ขั้นค้นหาข้อสรุปและเลือกวิธีการแก้ไข้ปัญหา 6. ขั้นยอมรับข้อสรุปและดำเนินการแก้ไข้ปัญหาและยังสอดคล้องกับ Fogler (2006: 5) ได้บรรยายในการสัมมนาในระดับบัณฑิตศึกษาเรื่องกลยุทธ์สำหรับการแก้ไข้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐาน 2 ประการที่จำเป็นในการแก้ไข้ปัญหา คือ ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยทิศทางการแก้ไข้ปัญหาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ทำความเข้าใจต้นตอของปัญหาที่แท้จริง 2) วิเคราะห์ถึงข้อจำกัดและระดมความคิดเกี่ยวกับแนวทางแก้ไข้ปัญหาหลายๆ แบบ 3) ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข้ปัญหาที่ดีที่สุด 4) ดำเนินการแก้ไข้ปัญหา 5) ประเมินผลการแก้ไข้ปัญหา

3. การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ไข้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม

3.1 พิจารณาดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาครูในการคิดแก้ไข้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม แยกตามองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การค้นหาทางเลือกในการแก้ไข้ปัญหา การค้นหาแนวคิดในการแก้ไข้ปัญหา การค้นหาปัญหา การค้นหาคำตอบ คำแนะนำการแก้ไข้ปัญหา ประเมินผลการแก้ไข้ปัญหา และตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข้ปัญหาที่ดีที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย

3.2 ผลการศึกษาการพัฒนาครูในการคิดแก้ไข้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในองค์กรที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติในการพัฒนาครูในการแก้ไข้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 2 แห่ง ค้นพบว่า การบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพนั้น งานพัฒนาบุคลากรเป็น

ส่วนหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ การให้ความรู้และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยเครื่องมือหรือนวัตกรรม การสร้างชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูกับครู และครูกับผู้บริหาร โดยการใช้ปัญหาเป็นฐานในการแลกเปลี่ยนและการสร้างนวัตกรรมเพื่อมาแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ แล้วนำมารายงานผลในที่ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารก็ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนและดูแลระบบการพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ โดยการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอความรู้ใหม่ๆ ให้กับครูได้นำไปพัฒนาอยู่เสมอ สอดคล้องกับบทความของพัชรินทร์ โคตรสมบัติ (2558) ในสรุปผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กล่าวถึงการบริหารงานในการพัฒนาครูไว้ว่า ผู้บริหารและคณะครูต้องมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ จัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

3.3 ผลการประเมินแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนพบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับของความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการนำแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ให้ได้ผลนั้น ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจและเป็นผู้ที่คอยกำกับ ติดตามผลการดำเนินการตามระยะเวลาของการพัฒนาในแต่ละขั้นตอน ไม่ให้เกิดการขาดตอน เพราะลักษณะของแนวทางเป็นแบบขั้นบันไดต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ รวมทั้งยังผสมผสานวิธีการพัฒนาครูหลายวิธีเข้าด้วยกันรวมทั้งการนำเอานวัตกรรมการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เข้ามาใช้ด้วย

1.2 การสร้างความตระหนักในการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยพัฒนาเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและทำให้การดำเนินการตามแนวทางพัฒนาครูในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จได้

1.3 การศึกษาองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ผู้เข้าร่วมพัฒนาต้องศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อาจศึกษาในรูปแบบของตัวอย่างของการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดแบบมีจินตนาการณ์ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดมุมมองของการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์อย่างหลากหลายยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เช่น ครูในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภายในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามกับครูในสังกัดเขตพื้นที่

การศึกษาภายในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานะและบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรระบุปัญหาของการศึกษาวิจัย การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ให้จำ เพราะเจาะจงอย่างเช่น การแก้ปัญหาการออกแบบ การเรียนรู้สำหรับครู การแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

2.3 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็นการสร้างองค์ความรู้และการฝึกทักษะ การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ให้ครูในสังกัดสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม แต่ไม่ได้ระบุเรื่องของการนำไปพัฒนาขยายผลอย่างต่อเนื่องรวมถึงการพัฒนาในด้านอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พัชรินทร์ โคตรสมบัติ. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(พิเศษ): 437-448.
- ไพฑูริย์ กานต์ธัญลักษณ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนแก้ปัญหาาร่วมกันและเทคนิคซินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. (4 กันยายน 2549). *กลยุทธ์แก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ "Strategies for Creative Problem Solving"* สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2559 จาก <http://www2.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9490000112157>.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Davis, G.A. and Sylvia, B.R. (1983). *Education of the gifted and talented*. 3rd ed. MA: Allyn and Bacon.
- Osborn, A.F. (1963). *Creative imagination*. 3rd ed. New York: Charles Scribner's Sons.
- Stanish. (1996). *Problem solving*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2559 จาก <http://thinkingekawit.blogspot.com/>.
- Torance, E.P. (1962). *Guiding creative talent*. New Delhi: Prentice-Hall of India Private.